

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دوفصلنامه علمی - پژوهشی

حکمت صدراپی

دانشگاه پیام نور

سال اول، شماره اول، پائیز و زمستان ۱۳۹۱

اعضای هیأت تحریریه به ترتیب حروف الفباء:

دکتر علیرضا اژدر	استادیار دانشگاه پیام نور
دکتر علی افضلی	دانشیار مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران
دکتر رضا اکبری	دانشیار دانشگاه امام صادق علیه السلام
دکتر سیدمهدی امام جمعه	دانشیار دانشگاه اصفهان
دکتر زهره توازیانی	دانشیار دانشگاه الزهرا
دکتر محمد ذبیحی	دانشیار دانشگاه قم
دکتر سعید رحیمیان	دانشیار دانشگاه شیراز
دکتر محمد سعیدی مهر	دانشیار دانشگاه تربیت مدرس
دکتر محمدعلی عباسیان چالشتی	دانشیار دانشگاه پیام نور
دکتر سید علی علم الهدی	استادیار دانشگاه پیام نور
دکتر امیر عباس علیزمانی	دانشیار دانشگاه تهران
دکتر حسین کلباسی اشتی	استاد دانشگاه علامه طباطبایی

صاحب امتیاز:

دانشگاه پیام نور

مدیر مسئول:

دکتر علیرضا اژدر

سر دبیر:

دکتر رضا اکبری

مدیر داخلی:

دکتر جمشید نوروزی

ویراستار فارسی:

رضا دیبا

ترجمه به انگلیسی:

دکتر محمود کریمی

صفحه آرا:

رضا عبداللهی

این مجله براساس مجوز شماره ۹۰/۹۲۷۴ مورخ ۱۳۹۱/۴/۱۵ معاونت مطبوعاتی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر می شود و براساس شماره مجوز چاپ کمیسیون نشریات ۳/۱۸۶۹۱۷ مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۲ کمیسیون نشریات علمی کشور دارای امتیاز علمی - پژوهشی می باشد.

دوفصلنامه علمی - پژوهشی حکمت صدراپی در تارگه www.SID.ir نمایه سازی می شود. و نویسندگان محترم می توانند مقالات خود را از این تارگه نیز ارسال نمایند و پژوهشگران ارجمند می توانند متن مقالات را در این پایگاه مشاهده کنند.
تهران - خیابان کریم خان زند - خیابان استاد نجات الهی - چهار راه سپند
پلاک ۲۳۳ - ساختمان دانشگاه پیام نور استان تهران
گروه نشریات - تلفن ۸۸۹۴۰۰۰۶

پست الکترونیک: <http://pms.journals.pnu.ac.ir>

دوفصلنامه علمی - پژوهشی

حکمت صدرایی

سال اول، شماره اول، پائیز و زمستان ۱۳۹۱

دانشگاه پیام نور

عناوین مقالات علمی این شماره:

- بررسی انتقادی نظریه حرکت جوهری ملاصدرا ۷
نگارنده: علیرضا اژدر
- حقیقت ایمان از دیدگاه ملاصدرا و علامه طباطبایی ۲۳
نگارندگان: رضا اکبریان - فهیمه گلستانه
- وجود ذهنی از دیدگاه ملاصدرا ۳۳
نگارندگان: محسن جوادی - توکل کوهی - سادات باران
- مقایسه مسئله سیر روح در فلسفه هگل و حرکت جوهری در فلسفه ملاصدرا ۴۷
نگارندگان: علی حقی - حسین شوروزی
- کاملیت نظام موجود از دیدگاه ابن سینا و ملاصدرا ۶۱
نگارندگان: شمس‌الله صفر لکی - زهرا جمشیدی
- نظریه تشکیکی بودن وجود و کثرات عرضی ۷۳
نگارنده: سیدعلی علم‌الهدی
- برون رفت از اشکال ربط سیال به ثابت از منظر ملاصدرا ۸۵
نگارندگان: رضا محمدزاده - ابراهیم راستیان
- تحلیل فلسفی از مبنای انسان شناختی و انگیزش اخلاقی در اندیشه علامه طباطبایی ۹۵
نگارنده: محمدحسین مهدوی‌نژاد

دانشگاه علامه طباطبایی

موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

دانشگاه قم

دانشگاه اصفهان

ISSN:

2322-1992

دستور العمل تدوین مقاله مجلات علمی - پژوهشی دانشگاه پیام نور

شرایط پذیرش مقاله

۹- اصل مقاله‌های رد شده یا انصراف داده شده پس از شش ماه از آرشیو مجله خارج خواهد شد و مجله هیچ‌گونه مسئولیتی در قبال آن نخواهد داشت.

۱۰- حروفچینی مقاله‌های ارسالی بایستی در کاغذ A4، دو ستونه، با فاصله تقریبی میان دو ستون و میان سطور ۱ سانتیمتر با قلم B Lotus نازک ۱۲، برای متن‌های لاتین با قلم Times New Roman نازک ۱۱ با فاصله تقریبی میان سطور ۱ سانتیمتر و برای متن‌های عربی با قلم B Badr 12، با فاصله تقریبی میان سطور ۱ سانتیمتر، در محیط Microsoft Word 2003-2007 یا ویرایش‌های بالاتر و با فاصله ۲ سانتیمتری از چپ و راست و فاصله ۳ سانتیمتری از بالا و پایین کاغذ انجام شود.

۱۱- دستورهای نقطه‌گذاری در نوشتار متن رعایت شوند. به‌طور مثال گذاشتن فاصله قبل از نقطه (.)، کاما (،) و علامت سؤال (؟) لازم نیست، ولی بعد از آنها، درج یک فاصله الزامی است.

۱۲- کلیه صفحات مقاله از جمله صفحاتی که دارای شکل / جدول / تصویر می‌باشند، دارای قطع یکسان و شماره صفحه باشد و حداکثر حجم مقاله‌ها همراه با جدول‌ها و نمودارها نباید از ۲۰ صفحه (۶۰۰۰ کلمه) بیشتر باشد.

۱۳- مقاله‌ها منحصراً از طریق پایگاه نشریه دریافت می‌شود و به مقاله‌های ارسال شده از طریق نامه یا پست الکترونیک نشریه ترتیب اثر داده نخواهد شد.

۱۴- پس از چاپ مقاله نسخه‌ای از نشریه حاوی مقاله مورد نظر به تعداد نویسندگان، برای نویسنده مسئول مکاتبات ارسال خواهد شد.

۱۵- نحوه ارسال مقاله: ارسال مقاله منحصراً از طریق سامانه الکترونیکی مجله به آدرس <http://pms.journals.pnu.ac.ir> انجام می‌شود.

۱- مقاله‌های ارسالی باید در زمینه تخصصی نشریه و دارای جنبه پژوهشی و حاصل کار پژوهشی نویسنده یا نویسندگان باشد.

۲- مقاله‌های برگرفته از پایان‌نامه‌ها و رساله‌های دانشجویان با نام استاد راهنما، مشاوران و دانشجو و با تأییدیه استاد راهنما و مسئولیت وی منتشر می‌شود.

۳- علاوه بر قرار گرفتن موضوع مقاله در دامنه تخصصی مجله، مقاله یا بخشی از آن نباید در هیچ مجله‌ای در داخل یا خارج از کشور در حال بررسی بوده یا منتشر شده باشد یا هم‌زمان برای سایر نشریه‌ها ارسال نشده باشد. مقالات ارائه شده به‌صورت خلاصه مقاله در کنگره‌ها، سمپوزیوم‌ها، سمینارهای داخلی و خارجی که چاپ و منتشر شده باشد، می‌تواند در قالب مقاله کامل ارائه شوند.

۴- زبان رسمی نشریه فارسی است (با این حال مقاله‌های به زبان انگلیسی نیز قابل بررسی خواهد بود).

۵- مقاله‌های ترجمه شده از زبان‌های دیگر قابل پذیرش نخواهد بود.

۶- نشریه در رد یا قبول، ویرایش، تلخیص یا اصلاح مقاله‌های پذیرش شده آزاد است و از بازگرداندن مقاله‌های دریافتی معذور است.

۷- مسئولیت صحت و سقم مطالب مقاله به لحاظ علمی و حقوقی و مسئولیت آراء و نظرات ارائه شده به عهده نویسنده مسئول مکاتبات است و چاپ مقاله به معنی تأیید تمام مطالب آن نیست.

۸- مقاله‌های علمی - مروری از نویسندگان مجرب در زمینه‌های تخصصی در صورتی پذیرش می‌شود که به منابع معتابهی استناد شده و نوآوری خاصی داشته باشد.

- ۱۶- مقاله‌های ارسالی بایستی دارای بخش‌های زیر باشد:
- **شناسه مقاله:** همراه هر مقاله اطلاعاتی ذیل به هر دو زبان فارسی و انگلیسی ارسال خواهد شد:
 - عنوان کامل مقاله به فارسی و انگلیسی
 - نام و نام‌خانوادگی نویسنده/ نویسندگان
 - به ترتیب میزان سهم و مرتبه علمی و محل اشتغال یا تحصیل نویسنده/ نویسندگان (به فارسی و انگلیسی)
 - نشانی کامل نویسنده مسئول مکاتبات به فارسی و انگلیسی (شامل نشانی پستی - شماره تلفن ثابت، همراه، دورنگار و نشانی الکترونیکی)
 - مشخص نمودن نام مؤسسه تأمین کننده مخارج مالی (در صورت وجود)
 - **صفحه اول:** عنوان کامل مقاله به فارسی، عنوان مقاله که در وسط صفحه اول نوشته می‌شود باید خلاصه و گویا بوده و بیانگر موضوع تحقیق باشد و از ۲۰ کلمه تجاوز نکند. از درج اسامی نگارنده(گان) در صفحه اول مقاله اجتناب شود.
 - چکیده فارسی: شامل شرح مختصر و جامعی از محتوای مقاله با تأکید بر طرح مسئله، هدف‌ها، روش‌ها و نتیجه‌گیری است. چکیده در یک پاراگراف و حداکثر در ۲۵۰ کلمه تنظیم شود. این بخش از مقاله در عین اختصار باید گویای روش کار و برجسته‌ترین نتایج تحقیق بدون استفاده از کلمات اختصاری تعریف نشده، جدول، شکل و منابع باشد.
 - کلید واژگان فارسی: (۳ تا ۷ واژه) واژه‌های کلیدی به نحوی تعیین گردند که بتوان از آنها جهت تهیه فهرست موضوعی (Index) استفاده نمود.
- چکیده انگلیسی Abstract و کلید واژگان انگلیسی: (برگردان کامل عنوان، متن و واژگان کلیدی چکیده فارسی).
- مقاله لازم است دارای مقدمه (مشمول بر طرح مسئله، مرور پژوهش‌های انجام شده، روش تحقیق، منطق حاکم بر ترتیب مباحث مقاله) و نتیجه باشد.
- معادل فارسی مفاهیم و نام‌های خارجی در پی‌نوشت ذکر شود.
- **نحوه ارجاع**
 - ارجاع مأخذ در متن مقاله داخل پرانتز به روش APA مشخص شود و در قسمت مراجع مشخصات کامل منبع به ترتیب حروف الفبا آورده شود. فقط منابع استفاده شده در متن، در فهرست منابع مورد استفاده ارائه شوند. منابع باید مستند و معتبر بوده و به ترتیب حروف الفبای نام‌خانوادگی نویسنده(گان) با تورفتگی ۰/۵ سانتیمتر برای خطوط دوم و بعد از آن (Hanging) مرتب شوند. ذکر منابع در متن مقاله با ارجاع به نگارنده(گان) و سال انتشار منبع صورت گیرد. وقتی از چند اثر مختلف یک نویسنده استفاده می‌شود، شماره‌گذاری این مقاله‌ها به ترتیب سال انتشار آنها (از قدیم به جدید) انجام گیرد. نام مخفف مجلات باید براساس نام استاندارد آنها در لیست ISSN که از طریق آدرس اینترنتی زیر قابل دسترسی می‌باشد، در فهرست منابع درج شوند.
 - **نحوه ارجاع در داخل متن**
 - برای منابعی که یک یا چند نویسنده دارد: (نام خانوادگی نویسنده/ نویسندگان، سال: صفحه)
 - برای منابعی که از نوشته دیگران نقل قول شده است: (نقل از، سال: صفحه)

صاحب امتیاز، سال، دوره یا شماره، شماره صفحه‌هایی که مقاله در آن درج شده.

▪ مقاله‌های چاپ شده در روزنامه‌ها: نام خانوادگی، نام نویسنده (سال، روز، ماه). عنوان مقاله؛ نام روزنامه، شماره صفحه.

▪ مقاله ترجمه شده: نام خانوادگی، نام نویسنده (سال). عنوان مقاله، (نام و نام خانوادگی مترجم با ذکر عنوان مترجم). نام نشریه‌ای که مقاله ترجمه شده در آن درج شده. صاحب امتیاز، سال، دوره یا شماره، شماره صفحه‌ها.

• منابع قابل دسترس از طریق شبکه جهانی وب یا منابع الکترونیکی

♦ کتاب و مجموعه مقالات: نام خانوادگی، نام نویسنده. عنوان کتاب. محل نشر: ناشر، تاریخ انتشار. تاریخ آخرین ویرایش در صورت موجود بودن؛ [نوع رسانه مشخص شود On Line, DVD, ...]، [تاریخ مشاهده].

♦ کتاب و مجموعه مقالات بر روی دیسک فشرده: نام خانوادگی، نام نویسنده. عنوان کتاب. [CD-ROM] محل نشر: ناشر، تاریخ انتشار.

♦ پایان نامه: نام خانوادگی، نام نویسنده. «عنوان پایان نامه»، مقطع تحصیلی و رشته، نام دانشکده، دانشگاه، سال دفاع. [نوع رسانه... On Line]، [تاریخ مشاهده]

♦ چکیده مقالات: نام خانوادگی، نام نویسنده. «عنوان مقاله». [ذکر واژه چکیده]. نام مجله، دوره، شماره، ماه، سال: شماره صفحه (در صورت موجود بودن). [نوع رسانه... On Line]، [تاریخ مشاهده]

♦ مقاله کنفرانس یا سمینار: نام خانوادگی، نام نویسنده. «عنوان مقاله». عنوان سمینار یا همایش (محل و تاریخ برگزاری روز، ماه، سال). تاریخ انتشار یا آخرین ویرایش: شماره صفحه (در صورت موجود بودن). [نوع رسانه... On Line]، [تاریخ مشاهده]

- برای منابع اینترنتی (نام خانوادگی نویسنده یا نام فایل html، تاریخ یا تاریخ دسترسی به صورت روز، ماه، سال

• نحوه ارجاع در قسمت منابع در پایان مقاله:

(توجه: در صورت مشخص نبودن نویسنده، تاریخ نشر یا ناشر از عبارتهای بی‌نا، بی‌تا و بی‌جا استفاده شود).

- کتاب: نام خانوادگی، نام نویسنده/ نویسندگان. (سال انتشار). **عنوان کتاب**. محل نشر: ناشر. نوبت ویرایش یا چاپ.

- کتابی که به جای مؤلف با عنوان سازمان‌ها یا نهادها منتشر شده است: نام سازمان یا نهاد. (سال انتشار). **عنوان کتاب**. محل نشر: مؤلف. نوبت ویرایش یا چاپ.

○ فصلی از یک کتاب یا مقاله‌ای از یک مجموعه مقاله که به وسیله افراد مختلف نوشته شده اما مؤسسه یا افراد معینی آن را گردآوری و به چاپ رسانده‌اند: نام نویسنده/ نویسندگان. (سال انتشار). **عنوان مقاله**. نام گردآورنده. نام مجموعه مقالات، شماره صفحه‌هایی که فصل کتاب یا مقاله در آن درج شده. محل نشر: ناشر.

○ کتابی که مؤلف خاصی ندارد: **عنوان کتاب**. (سال انتشار). محل نشر: ناشر. نوبت ویرایش یا چاپ.

○ کتاب ترجمه شده: نام خانوادگی، نام نویسنده/ نویسندگان. (سال ترجمه). **عنوان کتاب به فارسی**. نام و نام خانوادگی مترجم/ مترجمان. محل نشر: ناشر.

○ پایان‌نامه: نام خانوادگی، نام نگارنده پایان‌نامه. (سال). **عنوان پایان‌نامه**. ذکر پایان‌نامه بودن منبع. دانشگاه.

▪ مقاله: نام خانوادگی، نام نویسنده/ نویسندگان (سال) **عنوان مقاله**، نام نشریه.

- ♦ مقاله‌های قابل دسترس از طریق سایت‌ها یا صفحات خانگی: نام خانوادگی، نام نویسنده «عنوان مقاله». نام سایت یا صفحه خانگی. تاریخ انتشار یا آخرین روزآمد شدن [On Line...]. [تاریخ مشاهده]
- ♦ مقاله‌های مجلات الکترونیکی: نام خانوادگی، نام نویسنده «عنوان مقاله». نام مجله، دوره، شماره، ماه، سال: شماره صفحه [On Line...]. [تاریخ مشاهده]
- ♦ مقاله‌های مجلات الکترونیکی بر روی دیسک فشرده: نام خانوادگی، نام نویسنده. «عنوان مقاله». نام مجله، [CD-ROM] دوره، شماره، ماه، سال: شماره صفحه (در صورت موجود بودن).
- ♦ مقاله‌های الکترونیکی مجلات چاپی: نام خانوادگی، نام نویسنده. «عنوان مقاله». نام مجله، دوره، شماره، ماه، سال: شماره صفحه (در صورت موجود بودن... [تاریخ مشاهده]
- ♦ مقاله‌های الکترونیکی مجلات چاپی بر روی دیسک فشرده: نام خانوادگی، نام نویسنده. «عنوان مقاله». نام مجله، [ذکر واژه CD-ROM] دوره، شماره، ماه، سال: شماره صفحه
- ♦ اطلاعات متعلق به شخصی خاص: نام خانوادگی، نام صاحب صفحه اصلی. ذکر واژه صفحه اصلی [Homepage..] نوع رسانه [..]. تاریخ مشاهده.
- ♦ اطلاعات متعلق به سازمان یا نهادی خاص: عنوان سایت. [ذکر واژه صفحه اصلی Homepage..] تاریخ انتشار یا آخرین ویرایش (در صورت موجود بودن). [نوع رسانه On Line...]. [تاریخ مشاهده]
- ♦ فایل صوتی: نام خانوادگی، نام صاحب فایل «نام فایل» [Sound File]. «ذکر فرمت فایل» [On Line] [تاریخ مشاهده]
- ♦ فایل تصویری: نام خانوادگی، نام صاحب فایل. «نام فایل» [Image File]. «ذکر فرمت فایل» [On Line] [تاریخ مشاهده]
- ♦ فایل ویدئویی: «نام فایل» [Video File]. «ذکر فرمت فایل» [On Line]. «نشانی دسترسی» [تاریخ مشاهده].
- ♦ پست الکترونیکی: نام خانوادگی، نام فرستنده نامه (نشانی الکترونیکی فرستنده). تاریخ ارسال نامه، روز، ماه، سال. «موضوع نامه» نام و نام خانوادگی، گیرنده نامه (نشانی الکترونیکی گیرنده). تاریخ ارسال نامه، روز، ماه، سال.
- ۱۷- مقالاتی که بر اساس مندرجات این راهنما تهیه نشده و مطابقت نداشته باشند، بررسی نخواهند شد.
- ۱۸- مسئولیت هر مقاله از نظر علمی، ترتیب اسامی و پیگیری به عهده نویسنده مسئول آن خواهد بود. نویسنده مسئول باید تعهدنامه ارسال مقاله را از سایت دانلود و پس از اخذ امضای تمامی نویسندگان به دبیرخانه مجله ارسال نماید.
- ۱۹- تعداد و ردیف نویسندگان مقاله به همان صورتی که در نسخه اولیه و زمان ارائه به دفتر مجله مشخص شده، مورد قبول است و تقاضای حذف یا تغییر در ترتیب اسامی نویسندگان فقط قبل از داوری نهایی و با درخواست کتبی تمامی نویسندگان و اعلام علت امر قابل بررسی است.
- ۲۰- مقالات توسط هیأت تحریریه و با همکاری هیأت داوران ارزیابی شده و در صورت تصویب، طبق ضوابط مجله در نوبت چاپ قرار خواهند گرفت. هیأت تحریریه و داوران مجله در رد یا قبول، اصلاح مقالات و بررسی هر گونه درخواست نویسندگان، دارای اختیار کامل می‌باشند.
- ۲۱- گواهی پذیرش مقاله پس از اتمام مراحل داوری و ویراستاری و تصویب نهایی هیأت تحریریه توسط سردبیر مجله صادر و به اطلاع نویسنده مسئول خواهد رسید.

سخن مدیر مسئول

پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و ایجاد نظام اسلامی بر مبنای تفکر شیعی، این تفکر عرصه‌ای جهانی و سپس بین‌المللی را آزموده است که یکی از دستاوردهای آن قرار گرفتن در مقام پاسخگویی به مسئله‌های مهم فکری و فلسفی بشر امروزی است. یکی از مهمترین ابزارها برای این نظام و این تفکر در عرصه مذکور، تکیه نمودن بر میراث تمدنی‌ای است که انقلاب اسلامی ایران از ثمرات آن محسوب می‌شود. حوزه اندیشه فلسفی در تفکر شیعی مشتمل بر مکتب مشاء، اشراق و حکمت متعالیه بوده که در این میان مکتب فلسفی صدرالمتألهین از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. زیرا با توجه به تأخر زمانی این فلسفه نسبت به دو مکتب یاد شده، حکیمان صدرایی سعی نموده‌اند از امتیازات آن دو مکتب بهره‌مند شده و از نقاط ضعف آنها دور بمانند و از سوی دیگر (با توجه به مشی عرفانی و دینی ملاصدرا و تابعان او) سعی بر آن بوده، آموزه‌های این مکتب از سازگاری بیشتری با قرآن و متون روایی برخوردار باشد. از همین رو شاهد هستیم تفکر فلسفی صدرا با طرح مبنای اصالت وجود و اصول متفرع بر آن در واقع اندیشه فلسفی را از سیطره طولانی مدّت فلسفه یونانی (افلاطونی - ارسطویی) رهایی بخشیده و اصالتی غیر قابل انکار به آن داده است.

اصالت نسبی این تفکر فلسفی از آموزه‌های یونانی و توجه به یافته‌های عرفان نظری و تأثیر پذیری از قرآن و متون حدیثی، بستر فکری قابل توجهی را در اختیار تفکر شیعه جهت رویارویی با

مسائل فوق‌الذکر فراهم می‌نماید و لذا مشاهده می‌کنیم که حضرت امام خمینی (ره)، مرحوم علامه طباطبایی و مرحوم استاد شهید مرتضی مطهری و بسیاری از اندیشمندان در عرصه نظام اسلامی بر قابلیت‌های حکمت صدرایی در مواجهه با مسائل مهم انسان در جهان امروز، تأکید نموده‌اند.

شاید بتوان ادعا نمود یکی از مهمترین گام‌هایی که اندیشمندان در حوزه فلسفه ملاصدرا در مقام پاسخگویی به سئوالات فلسفی عصر کنونی باید بردارند، توجه به مسائل جدید در حوزه فلسفه‌های مضاف و معرفت‌های درجه دوم است، به عبارت روشن‌تر یکی از وظایف مهم معاصرین آن است که سعی نمایند با مطالعات مسئله محور و تطبیقی و مبتنی بر مبنای تفکر صدرایی، پاسخ‌هایی را برای سئوالات یاد شده عرضه نمایند و فلسفه‌های مضاف متفرع بر حکمت صدرایی را شکل دهند.

از همین رو محور فعالیت‌ها و تلاش‌های اعضاء تحریریه و اساتید محترمی که با این مجله علمی - پژوهشی همکاری می‌نمایند، فراهم نمودن مجال مناسب در طرح مباحث تطبیقی و چالش برانگیز پیرامون تفکر حکمت متعالیه و کمک هرچه بیشتر و بهتر به بالندگی و پویایی این مکتب اصیل در حکمت اسلامی است.

دکتر علیرضا اژدر